

АКРЕДИТАЦІЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗОВНІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Олександр Ямковий,

молодший науковий співробітник лабораторії
науково-методичного супроводу підготовки фахівців
у коледжах і технікумах, Інститут професійної
освіти НАПН України, кандидат педагогічних наук
<https://orcid.org/0000-0001-6919-3515>

Анотація. Актуальним завданням на сьогоднішній день, в контексті забезпечення якості освіти, яке стоїть перед закладами професійної освіти є розробка освітньо-професійних програм, що здатні підготувати висококваліфікованих фахівців. В свою чергу акредитація освітньо-професійних програм є важливим інструментом державного регулювання якості освіти, адже поняття якості передбачає постійний процес оцінювання, що передбачає собою моніторинг якості.

Ключові слова: акредитація, освітньо-професійна програма, забезпечення якості освіти, критерії оцінювання.

ACCREDITATION OF PROFESSIONALS PROGRAMS AS A TOOL OF EXTERNAL QUALITY ASSURANCE OF VOCATIONAL TRAINING EDUCATION

Oleksandr Yamkovyi,

junior researcher of laboratory of scientific
and methodological support of specialist training
in colleges and technical schools, Institute of Vocational
Education of the National Academy of Pedagogical
Sciences of Ukraine, candidate of Pedagogical Sciences

Abstract. In the context of maintaining the quality of education, the current task of vocational education institutions is to elaborate the education and professional programs which contribute to the training of highly qualified specialists. Moreover, the accreditation of education and professional programs is a key tool of the state regulation of education quality since the concept of quality involves a permanent process of evaluating that encompasses quality monitoring.

Keywords: accreditation, education and professional program, education quality assurance, evaluation criteria.

Сучасні процеси реформування економіки України вимагають підготовки фахівців нового рівня, здатних до ефективної трудової діяльності в умовах активного впровадження новітніх технологій. Тому однією з актуальних сучасних проблем сфери фахової передвищої освіти в Україні залишаються забезпечення й оцінювання якості освіти, визначення показників якості професійної підготовки фахівців. В контексті забезпечення якості фахової передвищої освіти в Україні важливу роль відіграє акредитація освітньо-професійних програм.

Під якістю професійної підготовки фахівців у коледжах будемо розуміти відповідність результатів навчання до вимог кваліфікаційних стандартів (за наявності), освітньо-професійних програм, запитів суспільства, ринку праці, роботодавців та самої особистості. Якість підготовки фахівців визначається відповідністю знань, умінь, навичок, здобутих у закладі освіти, сформованістю професійно необхідних особистісних якостей вимогам сучасного виробництва, рівнем виробничих відносин і перспектив їхнього розвитку.

Підвищення якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти з урахуванням потреб сучасного ринку праці та особливостей реформування вітчизняної системи освіти неможливе без сучасної системи забезпечення якості освіти. Складовими системи забезпечення якості освіти є внутрішня і зовнішня системи забезпечення якості освіти.

Відзначимо, що якість освіти мають забезпечувати насамперед самі коледжі, а імплементація норм Закону України «Про фахову передвищу освіту» передбачає розбудову систем внутрішнього забезпечення якості фахової передвищої освіти у закладах фахової передвищої освіти.

Зовнішня система забезпечення якості освіти, зокрема і фахової передвищої, є насамперед системою інституційних суб'єктів. Система зовнішнього забезпечення якості освіти може включати інструменти, процедури та заходи забезпечення і підвищення якості фахової передвищої освіти, зокрема: ліцензування освітньої діяльності, акредитацію освітньо-професійних програм, інституційний аудит, моніторинг якості освіти, атестацію та сертифікацію педагогічних працівників та інші.

Акредитація освітньо-професійної програми є частиною зовнішнього забезпечення якості фахової передвищої освіти. Відповідно до Закону України «Про фахову передвищу освіту» акредитація освітньо-професійної програми – це оцінювання освітньо-професійної програми та освітньої діяльності закладу фахової передвищої освіти за цією програмою на предмет забезпечення та вдосконалення якості фахової передвищої освіти (Закон України, 2019).

Документом, що унормовує питання проведення акредитації освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти як інструменту зовнішнього забезпечення якості фахової передвищої освіти в Україні є Положення про акредитацію освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти.

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 01 липня 2021 року №749 «Про затвердження Положення про акредитацію освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти» здійснення процедури акредитації освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти покладено на Державну службу якості освіти України.

Завданнями акредитації освітньо-професійних програм закладів фахової передвищої освіти є визначення відповідності освітньо-професійної програми та освітньої діяльності закладу освіти за цією програмою вимогам і критеріям оцінювання якості освітньо-професійної програми та освітньої діяльності за цією програмою, встановлених вищезазначеним Положенням; допомога

зкладам освіти визначити сильні та слабкі сторони їх освітньо-професійних програм. Також метою акредитації є надання усім заінтересованим сторонам (учасникам освітнього процесу, роботодавцям, батькам здобувачів освіти тощо) інформації щодо якості освітньо-професійної програми та освітньої діяльності закладу та підтвердження значимості фахової передвищої освіти з питань забезпечення підготовки фахівців для ринку праці.

Незважаючи, що механізм акредитації не є нововведенням, все ж зазначимо, що акредитація освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти – процедура, яка передбачає вироблення нових підходів та цілей цього процесу. Серед основних змін процесу акредитації більшість фахівців та науковців виділяють: зміну орієнтації акредитаційних процедур із контрольної на моніторингово-консультаційну; розгляд освітньої програми як єдиного цілого; максимальну прозорість, демократичність і зрозумілість процедур акредитації для всіх учасників; відбір кандидатур експертів, яких залучають до акредитаційних процедур через відкритий конкурс; спілкування експертів упродовж оглядового візиту із робочою групою програми, викладачами, адміністрацією закладу освіти, здобувачами фахової передвищої освіти, випускниками та соціальними партнерами (Бугров та ін., 2018).

Акредитація освітньо-професійної програми фахової передвищої освіти здійснюється шляхом встановлення відповідності освітньо-професійної програми визначеним критеріям. Положенням про акредитацію освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти передбачено сім критеріїв оцінювання якості освітньо-професійної програми та освітньої діяльності за цією програмою, які дають можливість визначити рівень відповідності освітньо-професійної програми сучасним вимогам і очікуваній заінтересованими сторонами підготовки.

Зазначимо, що критерії оцінки якості програм стосуються не лише безпосередньо програми, але й спроможності коледжу успішно її реалізувати. Відтак має значення інтегрованість освітньо-професійної програми в інституційний контекст роботи закладу освіти. Тому перелік критеріїв охоплює як програмні, так і інституційні критерії оцінки, а саме: 1) структура та зміст освітньо-професійної програми; 2) організація прийому на навчання за освітньо-професійною програмою та визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти; 3) організація освітнього процесу; 4) контрольні заходи, оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти та академічна доброчесність; 5) кадрове забезпечення реалізації освітньо-професійної програми; 6) освітнє середовище та матеріальні ресурси; 7) внутрішнє забезпечення якості освітньо-професійної програми.

Ці критерії безпосередньо застосовуються закладом освіти у процесі підготовки звіту про самооцінювання, а також експертами із зовнішнього оцінювання якості фахової передвищої освіти у ході проведення акредитаційної експертизи. Аналіз критеріїв дозволяє закладу освіти визначити як сильні так і слабкі сторони освітньо-професійної програми,

сприяє детальному оцінюванню її якості, а також покращенню та посиленню студентоцентрованості навчання.

Отже, акредитація освітньо-професійних програм у закладах фахової передвищої освіти є процесом, що відбувається за певними правилами, критеріями та призначений оцінити якість надання освітніх послуг і разом з тим – надати рекомендації з покращення освітньо-професійних програм у навчально-методичному, виховному, освітньому, інформаційному аспектах.

Список використаних джерел:

Бугров, В.А., Гожик, А.П., Щеглюк, Д.В., та ін. (2018). Акредитація освітніх програм (за матеріалами проєкту QUAERE): методичний посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет».

Верховна Рада України. Законодавство України, 2019. Про фахову передвищу освіту. Закон України. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>